

พระเจ้าทรงธรรม... นิจนิรันดร์

ในหลวง รัชกาลที่ ๑๐

ครองราชย์ด้วย 'ธรรมแห่งราชา'

เราครองแผ่นดินโดยธรรม เพื่อประโยชน์สุขแห่งมหาชนสยาม" พระปฐมบรมราชโองการของ พระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช ที่พุดจันแล้วว่าทรงยึดถือไว้อย่าง

มั่นคงตลอด 70 ปี แห่งการครองราชย์ พระองค์ทรงปฏิบัติพระราชกรณียกิจ เพื่อประโยชน์สุขแก่ปวงชนทั่วทุกถิ่นฐาน ไม่ว่าใกล้ไกล แม้ในถิ่นทุรกันดารพระองค์ก็ทรงมองเห็นและคิดค้นวิธีการพัฒนาให้ท้องถิ่นนั้นพึ่งพาตัวเองได้อย่างถาวร มีอยู่ มีกิน ทัดเทียมกัน

พระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช ทรงยึดหลักทศพิธราชธรรม 10 หรือ "ธรรมสำหรับพระราช" ปกครองราษฎรอันได้แก่ 1. ทานะ คือการให้ 2. ศีลสัง คือการตั้งอยู่ในศีล มีความประพฤติดีงาม 3. บริจาคะ คือบริจาค เสียสละ ความสุขของตนเพื่อประโยชน์

สุขของหมู่คณะ 4. อาชชะวัง คือความซื่อตรง สุจริต 5. มัททระวัง คือความอ่อนโยน มีสัมมาคารวะ กิริยาสุภาพ 6. ตะบิง คือความเพียร ไม่ปล่อยความมัวเมาครอบงำจิตใจ 7. อักโกระ คือความไม่โกรธ ออกสัน เขือกเขิน 8. อะวิสิทญะ คือความไม่เบียดเบียน ไม่กดขี่ข่มเหง ไม่หลงในอำนาจ 9. ชันติญจะ คือความอดทน อดทนต่องานหนัก ความลำบาก กำติฉิน 10. อะวิโรธนะมัง คือความเที่ยงธรรม ไม่ประพฤติดคิด ประพฤติดปฏิบัติตนอยู่ในความดีงาม

พระราชกรณียกิจน้อยใหญ่หลายด้านทรงตั้งมั่นดำเนินตามกรอบธรรมของพระราชทาน อันเป็นที่ประจักษ์แจ้งโดยทั่วกัน หนึ่งในพระราชกรณียกิจสำคัญที่ทรงพยายามวางรากฐาน และเป็นแบบอย่างที่ดีเสมอมาคือ การให้ความสำคัญกับกระบวนการยุติธรรมและการให้ความเป็นธรรม

ในด้านความเป็นธรรม สำหรับประเทศไทยที่ไม่ใช่ประเทศร่ำรวย การเข้าถึงโอกาสในหลายด้านมีความแตกต่าง แต่สิ่งหนึ่งที่จะทำให้ประเทศอยู่ได้อย่างสงบเรียบร้อย และร่มเย็นคือการได้รับความเป็นธรรม เพราะเมื่อคนเราได้รับการปฏิบัติอย่างเป็นธรรมก็น้อยอมหมยถึงศักดิ์และศรีของความ

เป็นมนุษย์ที่เท่าเทียมแก่คนอื่น ๆ

ตลอดรัชกาลทั้งการบอกเล่า สิ่งที่ได้รับรู้ผ่านทางสายตา ไปจนถึงหากมีโอกาสสักแว่บจะพบข้อเท็จจริงหนึ่งที่ปรากฏออกมาให้เห็นเด่นชัดคือ ภาพการเสด็จพระราชดำเนินไปทั่วทุกหัวระแหง โดยเฉพาะในที่ห่างไกลความเจริญ บาง

พระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช รัชกาลที่ 9 ทรงตัดสินคดีด้วยพระองค์เองเป็นครั้งแรกในวันที่ 26 มกราคม 2495 คดีแรกที่พระองค์ทรงตัดสินคือ "คดีลักไม้"

พื้นที่ที่แม้แต่หน่วยงานรัฐก็เข้าไปไม่ถึง แต่พระองค์ทรงนำทางเข้าไปกราษฏรด้วยพระองค์เอง สิ่งที่ทำพาไปยัง ณ ที่แห่งนั้น ไม่ได้เป็นเพียงนักพิชชโลมใจเหล่าราษฎร แต่ยังทำให้ราษฎรสัมผัสได้ถึงความมีตัวตน

"พระองค์ทรงมองเห็น" ราษฎรตัวเล็ก ๆ ของพระองค์เสมอ เสมือนเป็นเครื่องยืนยัน ไม่ว่าจะอยู่ ณ ที่แห่งใดของประเทศไทย ภายใต้พระบรมโพธิสมภารพระองค์ก็มีพระประสงค์ลดความต่างมาซึ่งจุดที่เท่าเทียมกันให้มากที่สุด

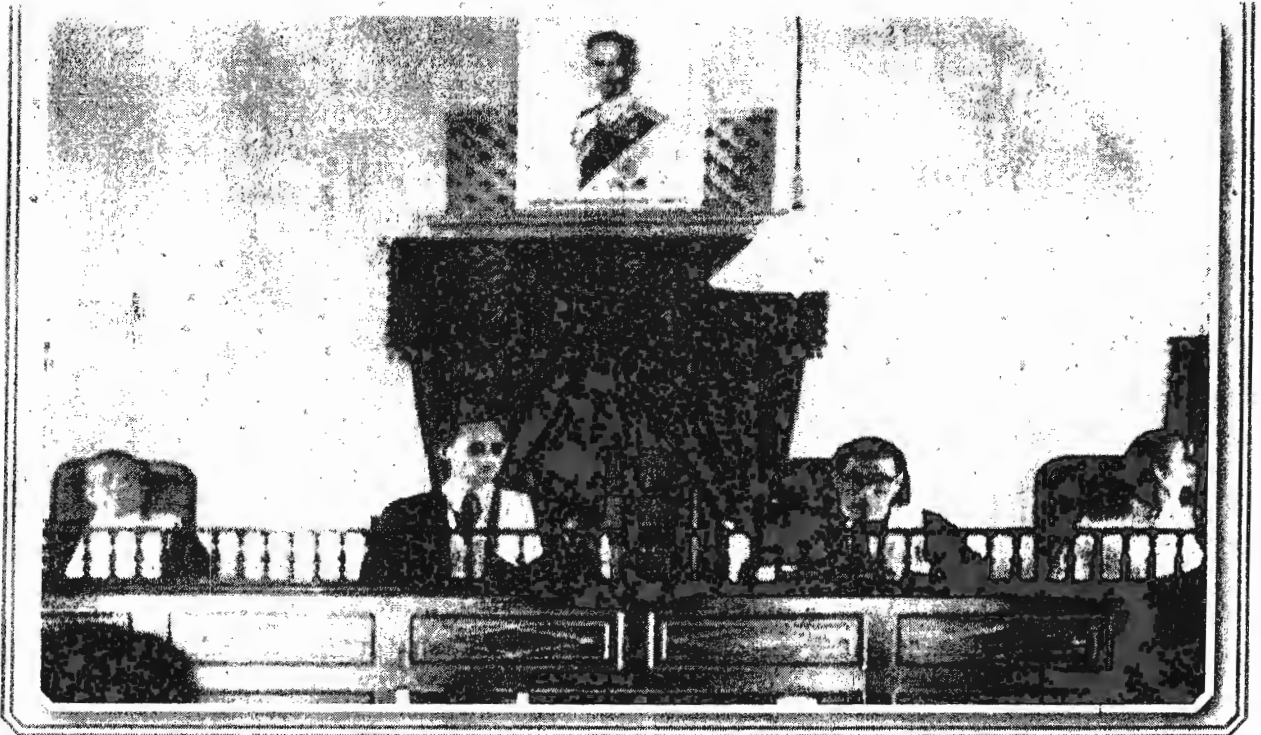
พระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพล

อดุลยเดช ทรงตัดสินพระราชหฤทัยเปลี่ยนวิชาที่ทรงศึกษาจากวิทยาศาสตร์ไปเป็นการศึกษาคำนำรัฐศาสตร์และนิติศาสตร์ ด้วยเล็งเห็น

ถึงพระราชภาระหน้าที่ในฐานะพระเจ้าแผ่นดิน นอกจากความเป็นธรรมในการพัฒนา ความเป็นธรรมในกระบวนการยุติธรรมคือการรอบและกฎการอยู่ร่วมกันได้อย่างเป็นสุข ซึ่งพระองค์ทรงให้ความสำคัญอย่างยิ่งวด ตั้งแต่ยุคแรกในการกระบวนการยุติธรรมที่ถือเป็นต้นธาร เนื่องจากบุคคล

เหล่านี้มีอำนาจและหน้าที่โดยตรงในการพิจารณาให้ความเป็นธรรมกับประชาชน หลายครั้งที่ทรงมีพระบรมราโชวาทและพระราชดำรัสแก่คณะบุคคลที่เกี่ยวข้องกับกระบวนการยุติธรรมในวาระต่าง ๆ เพื่อเป็นแนวปฏิบัติในการใช้ดุลพินิจตามอำนาจหน้าที่ด้วยความเป็นธรรมอย่างแท้จริง สิ่งหนึ่งที่มักได้สลับสับเปลี่ยนอยู่เสมอคือการชี้ให้เห็นว่า

"กฎหมายอาจไม่ใช่คำตอบของความยุติธรรม แต่เป็นเพียงเครื่องมือที่นำไปสู่การให้ความยุติธรรม การให้ความยุติธรรมต้องมาก่อนกฎหมาย ต้องใช้ทั้งรัฐศาสตร์ควบคู่กับนิติศาสตร์..." สะท้อนให้เห็นถึงพระอัจฉริยภาพที่มองลึกไปถึง "แก่นแท้" ของกฎหมาย

มากกว่าการขีดติด แปลความตามตัวอักษรของกฎหมาย แม้กฎหมายจะบัญญัติมาเพื่อที่ถูกคิด และกำหนดบทลงโทษ แต่ดุลพินิจของ "ผู้ใช้กฎหมาย" มีส่วนอย่างยิ่งที่จะสร้างความเชื่อมั่นและดำรงความศักดิ์สิทธิ์ของกฎหมายอย่างแท้จริง

ทั้งนี้ด้วยลักษณะ สภาพของประชาชนในประเทศที่ยังมีความต่างไม่เฉพาะการกินอยู่ แต่รวมถึงฐานะความรู้ การศึกษาที่อาจส่งผลถึงการรับรู้กฎหมายที่ไม่เท่ากันทั้งหมด ดุลพินิจของผู้ใช้กฎหมายในการวินิจฉัย พิเคราะห์ ชั่งน้ำหนัก เหตุและผลของเรื่องราวจึงสำคัญ

"กฎหมายอาจมีไว้เพียงเพื่อให้สังคมอยู่ร่วมกันได้อย่างสงบสุข แต่อาจไม่ใช่การบังคับประชาชน ต้องใช้ดุลพินิจพิจารณาอย่างรอบคอบ ถี่ถ้วนและ

รอบด้านประกอบด้วยจึงเรียกว่า ยุติธรรม..."

ในการนี้เมื่อรัฐเข้าใจถึงความไม่รู้จักกฎหมาย สิ่งที่จะเกิดขึ้นตามมาก็คือการเข้าไปแก้ไขข้อข้องใจ ช่วยกันเผยแพร่ความรู้ตามบทบาทหน้าที่ของหน่วยงานตน เมื่อสภาพการรับรู้ของประชาชนดีขึ้น เมื่อนั้นประชาชนก็อยู่ในกรอบกฎหมาย ขณะที่รัฐเองก็

สามารถบังคับใช้กฎหมายได้อย่างมีประสิทธิภาพ

ตามหลักการผู้พิพากษาและตุลาการ ต้องได้รับพระบรมราชโองการโปรดเกล้าฯ แต่งตั้ง และเข้าถวายสัตย์ปฏิญาณก่อนเข้ารับตำแหน่ง การขึ้นบัลลังก์พิพากษาอรรถคดีของผู้พิพากษา ตุลาการ เป็นการกระทำภายใต้พระปรมาภิไธย ซึ่งหมายถึงในนามของพระมหากษัตริย์ ดังนั้น การทำหน้าที่ให้ความเป็นธรรมจึงเป็นสิ่งที่จะต้องตระหนักเสมอว่ากระทำในพระปรมาภิไธย ให้สมดังคำปฏิญาณ

"ข้าพระพุทธเจ้า (ชื่อผู้ปฏิญาณ) ขอถวายสัตย์ปฏิญาณว่า ข้าพระพุทธเจ้าจะจงรักภักดีต่อพระมหากษัตริย์ และจะปฏิบัติหน้าที่ในพระปรมาภิไธยด้วยความซื่อสัตย์สุจริตโดยปราศจากอคติทั้งปวง เพื่อให้เกิดความยุติธรรมแก่ประชาชน และความสงบสุขแห่งราชอาณาจักร ทั้งจะรักษาไว้และ

ปฏิบัติตาม ซึ่งการปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุขตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย และกฎหมายทุกประการ"

การเสด็จพระราชดำเนินเหยียบศาล เป็นอีกสิ่งหนึ่งที่จะท่อนให้เห็นถึงความผูกพันและการให้ความสำคัญที่พระองค์ทรงมีต่อกระบวนการยุติธรรม ในอดีตพระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช เคยเสด็จพระราชดำเนินเหยียบศาล ซึ่งถือเป็นประเพณีที่ทรงปฏิบัติกับสถานที่ซึ่งใช้อำนาจในพระปรมาภิไธย ทั้งนี้ เพื่อความเป็นสิริมงคล นอกจากนี้ยังทรงเคยประทับบัลลังก์ศาลเพื่อฟังการพิจารณาคดีที่ศาลอาญา และศาลแพ่ง เมื่อวันที่ 25 ม.ค. 2495 กลายเป็นประวัติศาสตร์ที่ตราตรึงแก่ผู้ทำหน้าที่ในกระบวนการยุติธรรม

ขอเพียงเป็นประชาชนที่อยู่ในดินแดนดินไทย พระเมตตาและ ความยุติธรรมของพระองค์ทรงแผ่ไพศาลไปถึงเสมอ แม้เป็นกลุ่มคนที่สังคมอาจมองไม่เห็น นั่นคือการพระราชทานอภัยโทษให้กับผู้ต้องคำพิพากษาหรือนักโทษ

การพระราชทานอภัยโทษ คือ การพระราชทานพระมหากรุณาธิคุณของพระมหากษัตริย์แก่ผู้ต้องโทษที่คดีถึงที่สุดแล้ว ให้ได้รับการปล่อยตัวหรือลดโทษแล้วแต่กรณี ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับพระบรมราชวินิจฉัยของพระมหากษัตริย์ตามพระราชอำนาจ ถือเป็นการใช้พระราชอำนาจโดยตรง

ทั้งนี้ การพระราชทานอภัยโทษ นักโทษเหล่านั้นต้องผ่านการคัดกรองพิจารณาเงื่อนไข ตามหลักเกณฑ์ที่กำหนด ถือเป็นกรรมขอบชีวิตใหม่สำหรับผู้ที่ต้องการกลับตัว

ข้างต้นนี้เป็นเพียงเศษเสี้ยวของพระเมตตาที่พระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดชพระราชทานให้แก่ปวงชนชาวไทยตลอด 70 ปี แห่งการครองราชย์ ยังมีพระราชกรณียกิจอีกนานัปการที่แสดงให้เห็นถึงพระราชประสงค์ที่จะให้ความเป็นธรรมเกิดขึ้นในทุกห้วงมหัญกับดินแดนดินไทย อย่างไรก็ตาม เศษเสี้ยวนี้ได้อวรากรฐานไว้แล้ว คงเหลือแต่การงานต่อที่จักต้องช่วยกันต่อไป.

กัญยาจพะกิจ ราชอาณาจักร